

Granit. Storlek $0,45 \times 0,45$ m. Tjockleken är blott 20 cm., varför den runsten fragmentet tillhört har varit lätt att slå sönder. Den bevarade ristningen består av två varandra korsande runslingor. Den påminner, liksom runornas former, om U 126. Runorna äro tydliga, och inskriften är vackert och jämnt huggen.

Då sakristian byggdes på 1400-talet, har säkerligen stenen blivit sönderslagen till lämpliga bitar, och dessa ha inmurats i kyrkans vägg.

Inskrift:

uitr : liṭ **- ihīu**
 5 10

1—4 **uitr** kan återge namnet *Øindr* (isl. *Eyvindr*), men sannolikare är väl, att det utgör efterled i ett *Andvitr*. Den första slingans runor ha tydligen tillhört inskriftens början. Vad 8—12 **- ihīu** tillhört för ord, kan tyvärr icke bestämmas.

121. Frösunda, Solna sn.

Pl. 80.

Litteratur: B 143, L 367, D 2: 2. Ransakningarna 1667—84; J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 267; E. Tuneld, *Geografi öfver Konungariket Sverige* 1 (8 uppl. 1827), s. 253; J. T. Björnström, *Historisk-Antiqvarisk Beskrifning öfver Solna kyrka* (1873, ms i ATA); UFT h. 4 (1875), s. 63; E. Brate, *Svenska runristare* (1925), s. 122, *Anteckningar* (ATA); Solna Hembygdsförenings årsskrift 1926, s. 46; Järvafältets fornlämningar (1929), s. 31; *Stockholms traktens natur- och kulturminnen* (1935), *forminnesregistret* n:r 135; *Handlingar i ATA*.

Äldre avbildningar: Leitz och Hadorph, träsnitt (hos Peringskiöld a. a. och B 143); Dybeck a. a.; Brate 1902 (ATA).

Runstenen omtalas första gången i *Ransakningarna*, i Bertold Dalhollms relation 1682: »Vthi Öfre Frössunda och Anders Jöranssons giärde är att finna een stoor Vthhuggen Runnasteen.» Under träsnittet, signerat av Hadorph och Leitz, har Peringskiöld i *Monumenta* antecknat: »Frösunda sudra gärde Sålna sochn»; *Bautil* har endast »Frösunda».

Närmare uppgifter om platsen få vi först hos Dybeck: »Denne runsten står bland någre grafkullar i Frösunda kohage, vestligt från gården, samt vid en mindre väg mellan stora Upsala- och Bromma-vägarne.» Björnström uppger, att den var »till hälften kullfallen, befintlig i närheten af Öfre Frösundas ladugårdsbyggnad». — Platsen finnes utmärkt på Geologiska kartbladet »Stockholm».

Våren 1902 lät St. Frösundas ägare flytta stenen till sin nuvarande plats inom parken, på norra sidan om infartsvägen till herrgården från landsvägen Stockholm—Uppsala. — Platsen finnes utmärkt på kartan över Stockholmstraktens natur- och kulturminnen.

Fältspatrik gråsten. Höjd 1,80 m., bredd (vid foten) 2,45 m.

Inskrift:

eubern + ok × saen + þair × raistu × stain × eftir × þorfrīp × boata × iķiporu .
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50

Iobiorn ok S[v]æinn (eller S[t]æinn) þæir ræistu stæin æftir Þorfred, boanda Ingīþoru.

»Jobjörn och Sven (eller: Sten) de reste stenen efter Torfred, Ingetoras man.»

Till läsningen: Tydligt stungna äro 1, 4, 11, 28 **e**, däremot icke 38 **i**. 42 **a**: jämte **a**-bistaven, som är fullt tydlig, har runan möjligen också en huggen **n**-bistav, alltså formen av ett **h**, vare sig detta beror på att ristaren har tvekat, huruvida han skulle rista **a**- eller **n**-runa (**boata** eller **bonta**), eller på att han har gjort ett fel, som han senare har rättat. Tänkbart är givetvis också, att en binderuna **an** är avsedd. — Hadorph: Framför 1 **i** ännu en rak huvudstav. Inga stungna runor, sålunda 1, 4, 11, 28 **i**. 31 **i** saknas, likaså sk efter 27 **n** och 44 **a**. 42 **a**. — Dybeck: 1, 4, 11, 28 **i**. 16 binderuna **rr**. 31 **i** saknas; likaså sk efter 16 **rr** och 39 **p**; 42 **a**. — Brate: 1, 28 **e**, 4, 11 **i**. 31 **i** har medtagits. 42 **a**.

Om mansnamnet *Iobiorn* se U 77; om kvinnonamnet *Ingiþora* U 89 och Sö 347. 9—12 **saen** kan givetvis vara felristning för *Sveinn* eller *Stæinn*, båda i runinskrifterna vanliga namn. — *Þorfreðr* är ett sällsynt namn. Det är f. ö. känt endast från två östgötska inskrifter: Ög 155 och 235; i den förra är det ovisst, huruvida **purfriþ** är mansnamn eller kvinnonamn. En motsvarande namnform förekommer icke i medeltida källor (Lundgren, O. Nielsen, Lind). Emellertid är *Þorfreðr* (med u-omljud *Þorfrøðr*) en ursprungligare form för de välkända namnen *Þorrøðr* och *Þorðr*. Det förra är säkert styrkt i isländsk diktning. Det senare är ett vanligt namn över hela Norden under vikingatiden och medeltiden. I England är den tvåstaviga formen av namnet icke sällsynt: *Þorferð* (*Purferð*), *Þored* (se E. Björkman, *Nordische Personennamen in England*, s. 148 f., 155 f.). Jfr andra namn sammansatta med urn. *-*frīður*, *-*frēður*: *Sigfrøðr*—*Sigrøðr*—*Sigurðr*—*Siurðr* (norrl. *Sjul*). Att vid sidan av en yngre utveckling av ett namn en äldre form kan användas, är icke ovanligt. Jfr exempelvis i runinskrifterna *Öyvindr* vid sidan av *Öyndr*, *Öndr*.

Fig. 111. U 121. Frösunda, Solna sn. Efter B 143.

122. Järva krog, Solna sn.

Litteratur: B 142, L 368. J. Bureus, F a 6 s. 45 n:r 28 (Bureus' egen uppteckning), F a 5 n:r 363; J. Peringskiöld, *Monumenta* 3, bl. 267; O. Celsius, SR 2, s. 419; P. W. Tholander, *Solna sockens fornhäfder* (1812, ms i ATA); UFT h. 4 (1875), s. 63; Solna Hembygdsförenings årsskrift 1926, s. 44, 1927—28, s. 13; Järvafältets fornlämningar (1929), s. 34.

Avbildningar: Leitz och Hadorph, träsnitt (hos Peringskiöld och B 142).

Denna runsten, som numera är försvunnen, omtalas första gången av Bureus; den fanns då »Widh Jrfua på backan» (F a 6).¹ Peringskiöld har under det av Hadorph och Leitz signerade träsnittet i *Monumenta* antecknat: »Vidh Gärwa krog i Sålina Sochn»; likaså *Bautil*: »Gärva krog». Olof Celsius läste inskriften på stenen »vid Jerfua Krog . . . d. 15 Aug. 1727 i återresan ifrån Stockholm». I *Solna sockens fornhäfder*, uppläst i Götiska förbundet på stämma den 26 juni 1812 av P. W. Tholander (skolmästare vid Ulriksdal, d. 1815), står att läsa: »Af detta slags Minnesmärken [d. v. s. runstenar] träffas blott en enda inom denna Socken: Den är liggande vid Jerva jämte Landzwägen, där Ulricsdals Alléen börjas. Genom tid och vårdslöshet sönderslagen och utnött, är den numera oläslig.»

Runstenen har alltså stått vid Järva krog i Neder-Järva, i Ulriksdalsbacken. Krogen brann ned i slutet av 1800-talet, så att blott källaren återstår, över vilken nu villan Rosenberg är byggd. Man har i senare tid noggrant sökt efter runstenen, men utan resultat. Troligen blev

¹ I renskriften F a 5 står: »Irwad». Då detta namn förefallit främmande och icke kunnat identifieras, har hela inskriften senare överkorsats.